

Oversigt over den danske regulering af næringsstoffer i landbruget

og

det danske nitrathandlingsprogram

jf. Rådets direktiv af 12. december 1991 om beskyttelse af
vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer
fra landbruget
(91/676/EØF)

Juni 2017

Indhold

1	INTRODUKTION	4
1.1	INDSATSER OG RESULTATER	4
1.2	DEN POLITISKE AFTALE OM FØDEVARER OG LANDBRUG	5
1.2.1	<i>Elementer, implementeret i national lovgivning</i>	<i>5</i>
1.2.2	<i>Fremtidige elementer i national lovgivning: Måltrettet regulering ..</i>	<i>6</i>
1.3	MÅLSÆTNINGER FOR REGULERINGEN AF NÆRINGSSTOFFERNE I LANDBRUGET MED HENSYN TIL DEN FREMTIDIGE UDVIKLING AF VANDMILJØET	7
2	OVERSIGT OVER DEN DANSKE REGULERING AF NÆRINGSSTOFFER I LANDBRUGET.....	8
2.1	OPTIMERING AF KVÆLSTOFKREDSLØBET I LANDBRUGSPRODUKTIONSSYSTEMER 8	
2.1.1	<i>De danske "harmoniregler"</i>	<i>8</i>
2.1.2	<i>Standardkvoten for kvælstof på virksomhedsniveau</i>	<i>9</i>
2.1.3	<i>Den reviderede fosforregulering: direkte fosforlofter på bedriftsniveau</i>	<i>10</i>
2.1.3.1	Generelle og skærpede fosforlofter.....	10
2.1.3.2	Mulighed for ændring af fosforlofter på baggrund af individuelle målinger 11	
2.1.3.3	Fosforregulering fra 2022	12
2.1.3.4	Overvågning og kontrolmekanismer for den gennemsnitlige nationale fosforgødning	12
2.1.4	<i>Gødningsregnskabssystemet</i>	<i>13</i>
2.1.4.1	Regnskab over husdyrgødning i gødningsregnskabssystemet	14
2.1.4.2	Regnskab for kemiske og andre typer af gødning i gødningsregnskabssystemet	15
2.2	REVIDERET REGULERING AF HUSDYRBRUG OG ANVENDELSEN AF GØDNING	15
2.2.1	<i>En generel efterafgrødeordning for jordbrugsvirksomheder, der anvender organisk gødning</i>	<i>16</i>
2.3	KONTROLSYSTEM OG KONTROL.....	17
2.3.1	<i>Kontroller af virksomheder, der er registreret i Register for gødningsregnskab</i>	<i>17</i>
2.3.2	<i>Kontrol af nitratregulering på mindre bedrifter</i>	<i>17</i>
2.3.3	<i>Landsdækkende ordning for inspektioner af gylletanke.....</i>	<i>18</i>
2.4	ANDRE RELEVANTE FORANSTALTNINGER I VANDOMRÅDEPLANERNE, GRØNNING OSV. 18	
2.4.1	Vådområder	19
2.4.2	Etablering af minivådområder	19
2.4.3	Udtagning af landbrugsarealer	20
2.4.4	Skovrejsning	20
2.4.5	Opkøb af dambrug	20
2.4.6	Fremtidig måltrettet regulering	20
2.4.7	Begrænsning af brugen af miljø fokusarealer som alternativ til kravet om de generelle obligatoriske efterafgrøder	20
2.4.8	Midlertidig måltrettet efterafgrødeordning	20
2.4.8.1	Frivillig del.....	21

2.4.8.2	Obligatorisk del	21
2.4.8.3	Normreduktion hvis landmændene ikke opfylder kravet i forhold til frivillige og obligatoriske efterafgrøder	22
2.4.9	<i>Sammenhæng mellem samlede N-foranstaltninger under landdistriktsprogrammet og den nye målrettede regulering</i>	22
3	NITRATHANDLINGSPROGRAMMET	23
3.1	MINDRE TEKNISKE JUSTERINGER I DET REVIDEREDE PROGRAM.....	23
3.2	NYE STØRRE OBLIGATORISKE FORANSTALTNINGER, SOM INDGÅR I DETN REVIDEREDE PROGRAM.....	24
3.2.1	<i>En generel efterafgrødeordning for virksomheder, der anvender husdyrgødning</i>	24
3.2.2	<i>Målrettet efterafgrødeordning – normreduktion i tilfælde af manglende overholdelse.....</i>	24
3.2.3	<i>Regulering af andre produkter indeholdende næringsstoffer</i>	25
3.3	OVERSIGT OVER NITRATHANDLINGSPROGRAMMET	25
3.4	OVERSIGT OVER IMPLEMENTERENDE LOVE OG BEKENDTGØRELSER	32

1 INTRODUKTION

Dette dokument beskriver både den generelle regulering af landbruget i forhold til reduktion af næringsstoffabet til vandmiljøet ved landbrugsaktiviteter og nitrathandlingsprogrammet i henhold til nitratdirektivet, som det er implementeret i nationale love og bekendtgørelser.

Nitrathandlingsprogrammet præsenteres separat i kapitel 3, mens andre dele af rammerne for den danske regulering af næringsstofanvendelsen er angivet i kapitel 2 i dette dokument.

De samlede effekter af de generelle foranstaltninger for landbruget og de specifikke elementer i nitrathandlingsprogrammet sikrer, at målsætningerne i nitratdirektivet bliver opnået, og bidrager til opfyldelsen af målsætningerne i vandrammedirektivet.

I henhold til artikel 5, stk. 7 i Rådets direktiv af 12. december 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget (91/676/EØF), er medlemslandene forpligtet til at gennemgå og om nødvendigt revidere deres handlingsprogrammer mindst én gang hvert fjerde år.

Det forrige danske nitrathandlingsprogram beskrev implementeringen af nitratdirektivet i Danmark i perioden fra 2008 til 2015.

Den 21. december 2015 traf Miljøstyrelsen afgørelse om, at forlænge gyldigheden af det danske nitrathandlingsprogram 2008-2015, indtil et revideret program var udarbejdet.

Den 18. marts 2016 informerede de danske myndigheder Kommissionen om ændringen af det danske nitrathandlingsprogram i forhold til udfasningen af reduktionen af normerne for anvendelse af kvælstof.

Det reviderede nitrathandlingsprogram er beskrevet i kapitel 3 i nærværende dokument.

Nye og ændrede juridiske elementer, der regulerer den generelle næringsstofanvendelse i Danmark, er beskrevet nærmere i kapitel 2 i dette dokument.

1.1 INDSATSER OG RESULTATER

Siden slutningen af 1980'erne har Danmark haft en vidtgående og effektiv tilgang til at forbedre den miljømæssige tilstand af grundvandet og overfladevandet i forhold til nitratkoncentrationer, især med henblik på at reducere den nitratudvaskning, der er forårsaget af landbruget. Den første vandmiljøplan blev vedtaget i 1987 og er siden blevet fulgt op af efterfølgende handlingsprogrammer for at sikre, at der blev gjort tilstrækkelige indsatser for at reducere tabet af kvælstof og fosfor til vandmiljøet.

Med det formål at opfylde forpligtelserne i henhold til nitratdirektivet (91/676/EØF) blev Handlingsplan II 1999-2003 (Vandmiljøplan II) vedtaget i

1998. I 2003 viste en endelig evaluering af de landbrugsmæssige foranstaltninger i Vandmiljøplan I, Handlingsplan for et bæredygtigt landbrug og Vandmiljøplan II, at den årlige nitratudvaskning fra rodzonevandet fra landbruget var reduceret med 48 %, hvilket opfyldte det mål for reduktion, der blev sat i 1987.

I 2004 blev Vandmiljøplan III vedtaget med det formål at reducere nitratudvaskningen med yderligere 13 % sammenlignet med udvaskningen af kvælstof i 2003. Målet skulle nås i 2015. Foranstaltningerne for at reducere tabet af kvælstof omfattede bl.a. yderligere genopretning af vådområder, frivillige 10 meter randzoner og skærpede krav til dyrkning af efterafgrøder.

I 2008 blev der foretaget en midtvejsevaluering af Vandmiljøplan III, herunder en genberegning af nitratudvaskningen for 2003, ved hjælp af opdaterede modelleringsystemer for N-udvaskning. Evalueringen viste, at der endnu ikke var nogen væsentlig reduktion i den modellerede nitratudvaskning fra 2003-2007, og at det var usandsynligt, at målsætningen i Vandmiljøplan III kunne indfries fuldstændigt i 2015.

Som en konsekvens heraf blev Vandmiljøplan III erstattet af Aftale om Grøn Vækst i juni 2009. Denne plan omfattede et nyt koncept for definitionen af målet for regulering af næringsstoffer. De tidligere handlingsplaner indeholdt mål for reduktionen af udvaskningen af kvælstof fra rodzonevand, mens målet med Aftale om Grøn Vækst var at reducere den årlige belastning af kvælstof i åbne kystvande yderligere. N-belastningen i åbne kystvande er gradvist blevet reduceret, efterhånden som de planlagte foranstaltninger for punktkilder og landbruget er blevet implementeret.

De første vandplaner for 2009-2015 til opfyldelse af målsætningerne i vandrammedirektivet blev vedtaget i 2014. Den anden udgave af vandområdeplanerne for 2015-2021 blev færdiggjort i juni 2016.

1.2 DEN POLITISKE AFTALE OM FØDEVARER OG LANDBRUG

Den 22. december 2015 indgik regeringen og dens støttepartier Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke. Aftalen omfatter en pakke med forskellige foranstaltninger, der ændrer den måde, hvorpå den miljømæssige regulering af landbrugssektoren udføres: fra en generel regulering til en mere målrettet tilgang. Formålet er at forbedre fødevarer- og landbrugserhvervets mulighed for at øge den primære produktion og eksporten, styrke konkurrenceevnen – i det rette samspil med beskyttelsen af natur og miljø.

1.2.1 Elementer, implementeret i national lovgivning

Et centralt element i aftalen er at udfase reduktionen i kvælstofnormerne, som førhen var blevet reduceret med ca. 20 % sammenlignet med det økonomisk optimale niveau. Udfasningen af reduktionen af kvælstofnormerne er sker gradvist ved at fjerne to tredjedele i foråret 2016 med virkning fra afgrødesæsonen 2015/16, og ved at fjerne den resterende tredjedel med virkning fra afgrødesæsonen 2016/17 og fremefter. Denne ændring i reguleringen forudsatte en ændring af det danske nitratbehandlingsprogram.

For at undgå en øgning i nitratudvaskningen som følge af denne justering er der fastsat afværgende foranstaltninger i 2017, som består af følgende:

- Ændringer i reguleringen af fastsættelsen af obligatoriske efterafgrøder og anvendelse af andre arealer som alternativ til efterafgrøderne (se kapitel 2.4.7)
- Yderligere etablering af (mini-)vådområder (se kapitlerne 2.4.1 og 2.4.2)
- Skovrejsning (se kapitel 2.4.4)
- Målrettet ordning for efterafgrøder (se kapitel 2.4.8)

Derudover fremlægger regeringen en ny og mere emissionsbaseret regulering af husdyrbrug i forbindelse med godkendelser. Reguleringen sikrer en mere enkel og fleksibel regulering, der er udformet som en godkendelse baseret på en miljømæssig vurdering af produktionsarealet i stalden og sikring af en generel regulering af udbringning af husdyrgødning. Denne regulering er beskrevet nærmere i afsnit 2.2.

Med virkning fra 2017 justerer regeringen de såkaldte harmoniregler, der begrænser mængden af kvælstof fra husdyrgødning pr. hektar for at sikre, at kravet er på linje med kravet i nitratdirektivet. Nitratdirektivet sætter en grænse for mængden af kvælstof fra husdyrgødning pr. hektar til 170 kg N. Dette element er beskrevet nærmere i afsnit 2.1.1.

På grund af denne tilpasning af harmonireglerne introduceres der en ny og direkte fosforregulering, som er beskrevet nærmere i afsnit 2.1.3. Det bemærkes, at fosforreguleringen ikke er en foranstaltning i implementeringen af nitratdirektivet.

1.2.2 Fremtidige elementer i national lovgivning: Målrettet regulering

En ny geografisk målrettet miljømæssig regulering af landbruget vil blive fastlagt i Danmark gældende fra august 2019. Denne nye målrettede kvælstofregulering vil introducere en begrænsning, efter behov, på den enkelte bedrifts udvaskning af kvælstof i henhold til vandrammedirektivet.

I overensstemmelse med den politiske Aftale om Fødevarer- og landbrugspakken fra december 2015 vil den målrettede regulering blive baseret på fire hovedprincipper:

1. Adgangen til udvaskning i hvert enkelt kystvandsområde differentieres geografisk for at opfylde kvælstofmålet i de enkelte kystvandområder (i alt 90 kystområder i Danmark). Ved beregningen af udvaskningsadgangen tages der højde for den gennemsnitlige retention fra rodzonen til kystvandsområdet.
2. For hver bedrift bliver der fastsat en tilladelse for udvaskning til vandmiljøet. Tilladelsen beregnes som den maksimale mængde kvælstof, der udvaskes fra rodzonen pr. hektar (kg N pr. hektar). Hver bedrift inden for et afstrømningsområde får fastsat den samme udvaskningstilladelse pr. hektar.
3. Hver landmand får mulighed for at vælge blandt forskellige tiltag (f.eks. efterafgrøder, bræmmer, reduceret udbringning af kvælstof osv.) til at overholde udvaskningstilladelsen. Tiltagene bidrager alle til at reducere udvaskningen af kvælstof på bedriftsniveau, og den relevante kombination af

tiltag vil hjælpe landmændene med at sikre, at udvaskningstilladelsen ikke overskrides. Antallet af virkemidler, som landmændene kan vælge blandt, forventes at stige op til implementeringen af den målrettede regulering.

4. Der gives kompensation til landmænd for omkostninger forbundet med overholdelsen af den reducerede udvaskningstilladelse. Det forventes, at den målrettede regulering vil bidrage til et reduceret kvælstofbidrag i kystvandsområderne.

Detaljerne i de specifikke principper og elementer i den målrettede regulering er ved at blive udviklet i øjeblikket.

1.3 MÅLSÆTNINGER FOR REGULERINGEN AF NÆRINGSSTOFFERNE I LANDBRUGET MED HENSYN TIL DEN FREMTIDIGE UDVIKLING AF VANDMILJØET

Hovedformålet med implementeringen af nitratdirektivet er at nedbringe den vandforurening, der er forårsaget af eller fremkaldt af nitrater, der stammer fra landbruget, og forebygge yderligere forurening af denne art, jf. nitratdirektivet, art. 1.

Effekten af implementeringen af nitratdirektivet bidrager også til opfyldelsen af målsætningerne i vandrammedirektivet.

I overensstemmelse med vandområdeplanerne for 2015-2021 vedrørende kystvand er fokus på reduktionen af kvælstofbelastningen, da den primære årsag til den manglende opfyldelse af de miljømæssige målsætninger er en for høj kvælstofbelastning. Den vigtigste menneskeskabte kilde til kvælstofbelastningen i kystvande er kvælstoftabet fra landbrugsarealer.

I Danmark er vandløb og åer relativt korte sammenlignet med de større floder i Europa. Det landsdækkende overvågningsprogram og de videnskabelige undersøgelser indikerer, at den økologiske vandkvalitet i danske vandløb og åer ikke er væsentligt påvirket af kvælstof- og fosforudledninger. Tab af fosfor udgør det vigtigste pres for at opnå en god økologisk vandkvalitet i søer. En række nye foranstaltninger vil reducere udledningen af fosfor i afstrømningsområder til søer.

2 OVERSICHT OVER DEN DANSKE REGULERING AF NÆRINGSSTOFFER I LANDBRUGET

I dette kapitel beskrives den generelle regulering af landbruget i forhold til begrænsning og reduktion af næringsstoffab fra landbrugsaktiviteter til vandmiljøet. Sammen med de specifikke elementer i nitrathandlingsprogrammet (kapitel 3) bidrager disse foranstaltninger i væsentlig grad til at opfylde målsætningerne i nitratdirektivet og vandrammedirektivet.

Emnerne i dette kapitel skal ses som en ikke-udtømmende opstilling af centrale elementer i den danske regulering af næringsstoffer i landbruget. Udover disse elementer bidrager en række supplerende initiativer, som f.eks. kommunale handlingsplaner for drikkevandsområder eller oplysningskampagner, også til beskyttelsen af vandmiljøet mod forurening forårsaget af næringsstoffab fra landbruget.

2.1 OPTIMERING AF KVÆLSTOFKREDSLØBET I LANDBRUGSPRODUKTIONSSYSTEMER

Et centralt mål i den danske landbrugsregulering er at optimere kvælstofkredsløbet indenfor landbrugsproduktionen ved at øge (gen-)anvendelsen af næringsstoffer fra organiske kilder, som f.eks. gylle og ved at begrænse tilførslen af handelsgødning til en holdbar mængde, samtidigt med at næringsstoffabet reduceres til et miljømæssigt foreneligt niveau. At følge og optimere kvælstofkredsløbet både på bedriftsniveau og på landsplan er de primære målsætninger i den danske landbrugsregulering, som beskrives kort i de følgende afsnit.

2.1.1 De danske "harmoniregler"

Harmoniregler fastsætter kravene til minimumsstørrelsen af det areal, der skal være tilgængeligt for et husdyrbrug til udbringning af husdyrgødning fra den pågældende husdyrproduktion. Kravet defineres som en begrænsning i antal dyreenheder pr. hektar (DE/ha), baseret på kvælstofindholdet i den pågældende husdyrgødning (ab lager), hvor 1 DE svarer til 100 kg N i husdyrgødning i det staldsystem med mindst kvælstofab. Derved implementerer harmonireglerne nitratdirektivets krav om at begrænse mængden af kvælstof i husdyrgødning pr. hektar til maksimalt 170 kg N, svarende til 1,7 DE/ha i det staldsystem med mindst kvælstofab. Fra august 2017 ændres harmonireglen til en begrænsning i kg N fra husdyrgødning pr. hektar. Hvis husdyrgødning afsættes uden for bedriften, skal antallet af afsatte dyreenheder beregnes på baggrund af kvælstofindholdet.

Fra 2002 til 2017 har Danmark haft et skærpet harmonikrav for producenter af svin, fjerkræ og pelsdyr på 1,4 DE/ha, svarende til 140 kg N fra husdyrgødning per hektar. Fra 2017 er harmonireglerne – som en konsekvens af den seneste politiske aftale (se afsnit 1.2) – tilpasset (lempet) til nitratdirektivets grænse på 170 kg N fra husdyrgødning per hektar, svarende til 1,7 DE/ha.

Dette indebærer, at husdyrbedrifter kan udbringe husdyrgødning på et mindre areal, hvilket fører til lavere transportomkostninger. De ændrede harmoniregler giver landmændene mulighed for at dække en højere del af deres behov for

kvælstofgødning med husdyrgødning i stedet for handelsgødning. Men hverken gødningsnormerne for de pågældende afgrøder eller forpligtelsen til at overholde nitratdirektivets grænse på 170 kg N/ha på bedriftsniveau bliver kompromitteret. Derudover har landmanden stadig et incitament for at bruge næringsværdien i gødning i et større område, hvis denne værdi (f.eks. udbringning af organisk materiale) overstiger transportomkostningerne.

2.1.2 Standardkvoten for kvælstof på virksomhedsniveau

Den årlige mængde kvælstof, der tillades på virksomhedsniveau, beregnes med udgangspunkt i kvælstofnormen for den enkelte afgrøde. Kvælstofnormer for de enkelte afgrøder tager højde for jordtype og er baseret på en balance mellem afgrødernes forudsigelige kvælstofbehov og tilførslen af kvælstof til afgrøderne fra jorden og fra gødningen.

Det optimale forhold mellem afgrødernes kvælstofbehov og kvælstoftilførsel fastsættes hvert år på baggrund af bl.a. markforsøg på forskellige jordtyper, som dækker typiske jordtyper i Danmark, og kunstvandet sandet jord. Derudover tages der højde for forholdet mellem priser på kvælstof og afgrøder, og det økonomisk optimale gødningsomfang for den pågældende afgrøde bliver beregnet. På baggrund af sammensætningen og fordelingen af afgrøder og jordtyper på virksomhedsniveau samt de afgrødespecifikke kvælstofnormer (i alt mere end 250 forskellige normer), beregnes kvælstofbehovet automatisk for hver virksomhed.

Kvælstoftilførslen til afgrøderne fra jorden indgår ved beregning af kvælstofnormerne for den enkelte afgrøde på flere måder. Da forskellige mængder kvælstofrester forbliver tilbage efter høsten af en afgrøde, tages disse med i betragtning, når normen for den efterfølgende afgrøde fastsættes. Som en konsekvens af dette er de individuelle normer forskellige med hensyn til effekten fra den forudgående afgrøde, som skal trækkes fra standard afgrødenormen det efterfølgende år.

Efter princippet om at opnå balance mellem optagelsen af kvælstof i planterne og kvælstoftilførslen til afgrøderne justeres kvælstofkvoten for virksomhederne hvert år i overensstemmelse med den faktiske mængde af tilgængeligt kvælstof til planterne i jorden, også kaldet "kvælstofprognosen". SEGES tilvejebringer i samarbejde med Aarhus Universitet grundlaget for denne justering, som kan være negativ eller positiv i specifikke geografiske områder det pågældende år, som følge af årlige variationer i temperaturen og mængden af nedbør i vinterhalvåret.

Således afhænger den samlede kvote for virksomheden af kvælstofnormen for den specifikke afgrøde, men også af jordtypen, den forudgående afgrøde, klimatiske forhold, nedbør og kunstvanding.

Den samlede anvendelse af kvælstof fra husdyrgødning, fra handelsgødning og fra andre gødningstyper må ikke overstige den samlede kvote for kvælstof på virksomhedsniveau. Enhver anvendelse af kvælstofgødning, der overstiger kvoten anses som en overtrædelse af reglerne.

Der udføres kontrol (se også afsnit 2.3) på virksomhedsniveau, hvor alle parametre i produktionen kontrolleres.

2.1.3 Den reviderede fosforregulering: direkte fosforlofter på bedriftsniveau

Som en konsekvens af ændringerne i reguleringen, ifølge den seneste politiske Aftale om Fødevarer og landbrugspakken, introduceres der en ændret fosforregulering fra 1. august 2017 (afsnit 1.2).

Indtil videre har de såkaldte danske harmoniregler reguleret udbringningen af fosfor (P) indirekte: ved at fastsætte begrænsninger for den mængde kvælstof fra husdyrgødning-N, der må udbringes på marken, begrænses brugen af fosfor også via N/P-forholdet i husdyrgødningen. Da N/P-forholdet varierer efter de forskellige husdyrstyper, har niveauet af den indirekte P-begrænsning varieret tilsvarende (se også Tabel 2.1).

2.1.3.1 Generelle og skærpede fosforlofter

Indførelse af direkte P-lofter i forskellige niveauer over hele landet, afhængigt af den geografiske placering (og typen af husdyrgødning):

- Generelt P-loft, som dækker mindst 76 % af landbrugsarealet.
- Lavere lofter, som dækker op til 24 % af landbrugsarealet, der omfatter afstrømningsområder for P-sårbare vandmiljøer.

Den ændrede fosforregulering omfatter alle gødningstyper, dvs. alle former for organisk gødning (husdyrgødning, afgasset biomasse, afgasset vegetabilsk biomasse, slam fra spildevandsbehandling osv.), og handelsgødning. Udbragt fosfor fra de forskellige typer af gødning vil blive registreret via gødningsregnskabet, på samme måde som kvælstof fra de forskellige typer af husdyrgødning allerede er blevet registreret i de forudgående år. Det direkte P-loft i perioden fra 2017-2022 er vist i Tabel 2.1.

Tabel 2.1 Indirekte P-begrænsning i den forudgående regulering baseret på "harmonireglerne" og de direkte fosforlofter i den ændrede direkte P-regulering for årene 2017-2022

kg P/ha ¹	"Harmoniregler" (2015)	2017-2020 (skærpet loft fra 2018)		2020-2022 ²	
		Generelt (76 % af arealet)	Skærpet (24 % af arealet)	Generelt (76 % af arealet)	Skærpet (24 % af arealet)
Fjerkræ	Op til 55	43	30	35 ²	30
Mink	43	43	30	35 ²	30
Slagtesvin	34	39	30	35	30
Søer og smågrise	Op til 37	35	30	35	30
Kvæg	27	30	30	30	30
Undtagelsesbedrifter	36	35	35	35	35
Organisk affald	30	30	30	30	30
Handels gødning	Ingen begrænsning	30	30	30	30

¹ Mulighed for dispensation for visse særlige produktionssystemer, f.eks. lukkede systemer som drivhuse.

² Lofterne for mink og fjerkræ gælder allerede fra 2019 (indtil 2022).

De skærpede fosforlofter introduceres i 2018-2020 (teknisk set ikke muligt før 2018) og vil gælde for bedrifter med arealer, der er placeret i afstrømningsområder til store søer, som er omfattet af vandområdeplanerne.

2.1.3.2 Mulighed for ændring af fosforlofter på baggrund af individuelle målinger

Der er mulighed for at fravige de specifikke vilkår for maksimal udbringning af fosfor fra husdyrgødning på baggrund af specifikke målinger. Størstedelen af bedrifterne tager jordprøver hver 3 til 5 år for at få indikationer på niveauet for fosfor i jorden (anslået som et fosfortal¹). Hvis fosfortallet er lavere end 4,0 som et gennemsnit (vægtet efter areal) på bedriftsniveau, kan fosforloftet hæves i overensstemmelse med den trinvis model, der er vist i Tabel 2.2.

¹ Fosfortallet beregnes ved hjælp af den såkaldte Olsen P-test. 1 mg P pr. 100 gram jordprøve svarer til talenheden 1P. Det anbefalede niveau anses for at være et fosfortal mellem 2,0 og 4,0; på dette niveau har afgrøderne den mængde tilgængelig fosfor, der kræves for optimal vækst, og på dette niveau svarer mængden af udbragt gødning til den mængde, der er fjernet af planterne.

Tabel 2.2 Mulighed for at hæve P-loftet på baggrund af den gennemsnitlige P-status på bedriftsniveau

P-status i jord (P-tal)	Ekstra P (kg P/ha)
≥ 4,00	+ 0
3,50-<4,00	+ 1
3,00-<3,50	+ 2
2,75-<3,00	+ 4
2,50-<2,75	+ 6
2,25-<2,50	+ 8
2,00-<2,25	+ 10
1,75-<2,00	+ 12
< 1,75	+ 14

Som vist i Tabel 2.2 kan P-loftet hæves med op til 14 kg P/ ha. Der er dog en maksimumsgrænse for loftet på 45 kg P/ha. Desuden gælder muligheden for at hæve P-loftet ikke for visse jordtyper, f.eks. jord med mere end 10 % organisk materiale (jord, der er påvirket af grundvandet: JB 11 i henhold til det danske klassificeringssystem) og andre specielle jordtyper (det såkaldte "JB 12" i henhold til det danske klassificeringssystem) som følge af en øget risiko for P-tab fra disse jordtyper.

2.1.3.3 Fosforregulering fra 2022

Tabel 2.1 viser, at der vil blive fastsat specifikke fosforlofter frem til 2022. P-lofterne for 2022 og fremefter vil blive bestemt i forbindelse med den næste generation af vandområdeplaner og naturplaner. Det er dog altafgørende, at det gennemsnitlige niveau af miljøbeskyttelsen følger de niveauer, der er vist i Tabel 2.3.

Tabel 2.3 Fremtidigt niveau af miljøbeskyttelse

	2018	2019	2020 -2021	2022 -2024	Fra 2025
Gennemsnitlig grænse for beskyttelsesniveau (kg P/ha)	34,7	34,5	33,2	32-33	30-31

2.1.3.4 Overvågning og kontrolmekanismer for den gennemsnitlige nationale fosforgødning

Fosforbalancer på marker overvåges som en del af det nationale overvågningsprogram NOVANA, der omfatter landovervågningsprogrammet for landbruget (LOOP). I dette program overvåges markernes balance for fosfor, herunder alle typer af gødning. På den måde kan tendensen for markernes balance observeres og evalueres inden for en passende tidsperiode. Denne evaluering sikrer det nødvendige grundlag for en mulig beslutning om ændringer i fosforreguleringen.

Herudover bruges det gennemsnitlige niveau af miljøbeskyttelse over tid, som er vist i Tabel 2.3, som en ekstra kontrolmekanisme:

- På den ene side sikrer stramningen af det gennemsnitlige beskyttelsesniveau i løbet af årene også stramningen af de specifikke fosforlofter for de forskellige besætningstyper og arealer fra 2022 og fremefter. Loftgennemsnittet, beregnet på baggrund af fosformængden i den pågældende husdyrgødning, skal være inden for det område, der er angivet i Tabel 2.3.
- Da den maksimalt tilladte mængde fosforgødning ikke svarer nøjagtigt til den faktiske mængde af udbragt fosfor, vil det fremtidige niveau af miljøbeskyttelse (som angivet i Tabel 2.3) på den anden side også blive brugt som den pågældende referencetærskelværdi for at følge den samlede mængde fosfor, der anvendes i landbruget i Danmark, som ikke kun tager bedrifter med husdyrgødning, men alle former for fosforgødning i betragtning. På baggrund af gødningsregnskabssystemet (se afsnit 2.1.4) overvåges det faktiske gennemsnitlige gødningsomfang (i kg P/ha), herunder alle former for fosforgødning, dvs. husdyrgødning, organisk affald og handels gødning, årligt efter hver afsluttet – og derfor også rapporteret – planperiode (som varer fra henholdsvis august til juli).

Der introduceres et yderligere "indikatorsystem", som giver mulighed for en tilnærmelse af den forventede faktiske anvendelse af fosfor allerede i løbet af den pågældende planperiode ved hjælp af data fra landovervågningsprogrammerne (LOOP), det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR) og data fra "Danmarks Statistik" (vedrørende salg af fosfor fra handelsgødning). Hvis enten indikatorsystemet eller det nye overvågningssystem viser, at det faktiske gennemsnitlige fosforgødningsomfang for landbrugsjord i Danmark kan komme til at overstige eller reelt har oversteget de niveauer, der er angivet i Tabel 2.3, vil lofterne, inklusiv de generelle lofter (angivet i Tabel 2.1 for tidsperioden 2017-2021) blive reduceret tilsvarende.

2.1.4 Gødningsregnskabssystemet

Danske landmænd, der anvender husdyrgødning på deres virksomhed, kan anmelde deres virksomhed til registrering i Register for Gødningsregnskab. Det er obligatorisk for en stor del af virksomhederne at lade sig registrere, mens det er frivilligt for andre landmænd afhængigt af deres årlige omsætning og mængden af husdyrgødning på bedriftsniveau. Landbrugs- og Fiskeristyrelsen sikrer den obligatoriske registrering af landmænd til Register for Gødningsregnskab via en automatisk it-kontrol baseret på data over alle bedrifter fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR-registret).

Hvert år udsteder Landbrugs- og Fiskeristyrelsen regler for landmændene, som omfatter normer for kvælstofgødning for de enkelte afgrøder, normer for kvælstof- og fosforindhold i de forskellige husdyrgødningstyper og den krav til den nødvendige kvælstofudnyttelse (se kapitel 2.1.4.1). På baggrund af disse oplysninger foretages der en automatisk beregning af den maksimalt tilladte mængde kvælstof og fosfor, der må bruges på virksomheden i den pågældende planperiode.

Landmændene er forpligtet til at indsende deres årlige gødningsregnskab hvert år ved udgangen af marts måned med følgende oplysninger for den forudgående planperiode (august-juli) til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen til registrering og kontrol:

- Virksomhedens samlede areal og harmoniareal
- Den automatisk beregnede kvælstofkvote (maksimal samlet mængde N, der skal bruges til gødning, se også detaljerne nedenfor);
- Det automatisk beregnede fosforloft (maksimal samlet mængde P, der skal bruges til gødning, se også detaljerne nedenfor)
- Brugen af kvælstof og fosfor til gødning: husdyrgødning, handels/uorganiske gødningstyper samt andre organiske gødningstyper (f.eks. spildevandsslam);
- Krav til udnyttelsen af kvælstof i husdyrgødning og andre organiske gødningstyper;
- Lagrer af husdyrgødning, mineralsk gødning og andre organiske gødningstyper fra det ene år til det andet;
- Oplysninger om husdyrgødningskontrakter (dvs. skriftlige aftaler om import/eksport af gødning fra/til virksomheden);
- Oplysninger om antal husdyr;
- Areal med efterafgrøder;
- Oplysninger om brugen af undtagelsen fra nitratdirektivet.

2.1.4.1 Regnskab over husdyrgødning i gødningsregnskabssystemet

Indholdet af kvælstof og fosfor i husdyrgødning skal beregnes ved hjælp af de nationalt fastsatte normer. Der fastsættes normer for forskellige typer husdyr, som tager højde for husdyranlægget. Den tilbageværende kvælstoftilførsel fra udbringning af husdyrgødning i de forudgående år indgår også i den gødningseffektivitet, der skal tages i betragtning (**Tabel 2.4**).

Tabel 2.4: Effektivitetsrate for gødning til N-gødning, der skal tages i betragtning i gødningsregnskabssystemet

Gødningstype	Effektivitet
Svinegylle	75 %
Kvæggylle	70 %
Minkgylle	70 %
Fjerkræsgylle	70 %
Flydende del efter gylleseparation	85 %
Dybstrøelse	45 %
Fast gødning	65 %

Disse udnyttelseskrav kan kun realiseres, hvis kvælstoftabet, primært i form af ammoniak, i størst muligt omfang undgås under udbringning. På denne måde fremmer disse bestemmelser investeringen i og brugen af avancerede teknikker til gyllespredning.

Husdyrgødning fra græssende dyr skal anses for at være udbragt med en N-effektivitet på 45-65 %. Desuden kan husdyrgødning kun anvendes på arealer, hvor den må og kan udbringes med maskiner.

Hvis gødningen udbringes på arealer, der ejes af en anden landmand, skal lejemålet dokumenteres i form af en skriftlig aftale.

2.1.4.2 Regnskab for kemiske og andre typer af gødning i gødningsregnskabssystemet

Brugen af handels gødning og andre former for gødning (f.eks. spildevandsslam) skal også tages i betragtning i gødningsregnskabssystemet. Detailvirksomheder, der leverer kvælstof- og/eller fosforgødning til bedrifter i registeret, er forpligtet til årligt at indberette leverancerne til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (oplysninger om bedrift, (momsregistreringsnumre), mængde og indhold af henholdsvis N og P), og disse oplysninger overføres automatisk til de pågældende gødningsregnskaber.

2.2 REVIDERET REGULERING AF HUSDYRBRUG OG ANVENDELSEN AF GØDNING

Alle etableringer, udvidelser eller ændringer af husdyrbrug skal anmeldes eller udføres efter en godkendelse i overensstemmelse med loven om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Loven angiver minimumsgrænser for at sikre miljøbeskyttelse i forhold til lugt og ammoniakudledninger fra husdyranlægssystemer.

De lokale myndigheder vurderer den miljømæssige indvirkning på lokalt og nationalt plan i forhold til minimumskravene. Hvis der gives en godkendelse, sker det på en række betingelser, som sikrer, at det ikke har nogen forringende indvirkning på det omgivende miljø.

Folketinget har vedtaget en ny og mere emissionsbaseret regulering af husdyrbrug, når der gives en godkendelse til husdyranlæg, med ikrafttrædelse i 2017. Reguleringen sikrer en mere enkel og fleksibel regulering, der er udformet som en

godkendelse på baggrund af en miljømæssig vurdering af produktionsarealet for besætningen i stalden. Udover at være mere enkel og lettere at håndhæve og kontrollere er denne metode mere præcist rettet mod ammoniakudledninger fra husdyrbrug.

Som en forudsætning for denne emissionsbaserede regulering af godkendelser til husdyranlæg har Folketinget vedtaget en særskilt regulering af de faktiske anlæg til husdyrproduktionsarealet (stalde, oplagringsbeholdere osv.) og af reguleringen af udbringningen af husdyrgødningen på landbrugsjord. Denne ændring af reguleringen indebærer således, at tilladelsen til virksomheden fra 2017 ikke indeholder nogen begrænsninger med hensyn til udbringning af husdyrgødning, som i stedet reguleres via omfattende, generelle miljøregler.

Da nitratudvaskning fra husdyrgødning er større end nitratudvaskning fra handelsgødning, omfatter den ændrede regulering af udbringningen af husdyrgødning også yderligere krav for at sikre en reduktion af nitratudvaskning. Denne regulering består af individuelle krav til etablering af efterafgrøder, der er fastsat for hver enkelt virksomhed på baggrund af oplysninger fra gødningsregnskabsystemet i stedet for de tidligere individuelle vurderinger fra de lokale kommuner.

2.2.1 En generel efterafgrødeordning for jordbrugsvirksomheder, der anvender organisk gødning

De individuelle krav til etablering af efterafgrøder for virksomheder, der anvender organisk gødning som f.eks. husdyrgødning, skal sikre en tilstrækkelig beskyttelse mod kvælstofudvaskning til nitratfølsomme Natura 2000-områder i afstrømningsområder, hvor mængden af udbragt organisk gødning er øget siden 2007, og de skal bidrage til reduktionen af kvælstofudvaskning til kystvandoplande, hvor en reduktion af nitratudvaskningen er nødvendig for at opnå de miljømæssige målsætninger i henhold til vandområdeplanerne.

Formålet med denne efterafgrødeordning er at sikre et niveau af miljøbeskyttelse, der svarer til det beskyttelsesniveau, der er sikret af det nuværende system for godkendelse af husdyrbrug på nationalt plan.

Denne efterafgrødeordning introduceres fra august 2017. Det forventes, at det areal, der vil blive dækket af efterafgrødeordningen for jordbrugsvirksomheder, der anvender husdyrgødning, vil dække ca. 34.000 hektar på det tidspunkt, hvor ordningen er fuldt implementeret.

Disse efterafgrøder er obligatoriske og kompenseres ikke. Kravet kan opfyldes ved hjælp af alternative virkemidler som f.eks. etablering af energiafgrøder, tidlig etablering af vinterafgrøder osv., jf. Bekendtgørelse om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag.

Denne efterafgrødeordning indgår i nitrathandlingsprogrammet og er derfor også beskrevet i afsnit 3.2.1.

2.3 KONTROLSYSTEM OG KONTROL

Overholdelsen af de mange regler inden for landbruget kontrolleres systematisk. Størstedelen af virksomhederne kontrolleres på baggrund af de oplysninger, der rapporteres i deres gødningsregnskaber (afsnit 2.3.1). Mindre bedrifter inspiceres på baggrund af en anden ordning (afsnit 2.3.2). Derudover skal gylletanke inspiceres regelmæssigt (afsnit 2.3.3).

2.3.1 Kontroller af virksomheder, der er registreret i Register for gødningsregnskab

Langt størstedelen af alle danske landmænd (ca. 90 %) skal hvert år indsende data til gødningsregnskabssystemet, som administreres af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. Alle indsendte gødningsregnskaber kontrolleres automatisk af It-systemet ved en screening i henhold til et sæt præ-definerede risikokriterier.

Udover denne helt automatiske kontrol kontrolleres virksomhederne også administrativt. De virksomheder, der skal underlægges administrativ kontrol af de oplysninger, der er rapporteret i gødningsregnskabssystemet, udvælges på baggrund af et årligt defineret sæt af vigtige kriterier. Ca. 2,5 % af alle virksomheder kontrolleres på denne måde hvert år (data fra afgrødesæsonen 2012/13).

Udover den administrative kontrol inspicerer Landbrugs- og Fiskeristyrelsen også virksomhederne. Disse inspektioner på stedet dækker kontrol af planlægningen af sædskifte, herunder plantedække og efterafgrøder, integreret gødningsregnskab og –planlægning, men også bestemmelserne om den mængde af husdyrgødning – og således også næringsstofferne N og P – der udbringes på jorden hvert år ("harmonireglerne"). Disse kontroller af gødningsregnskaber på stedet understøtter den kontrol, der udføres på baggrund af de årligt indsendte data i gødningsregnskabet. Der aflægges årligt kontrolbesøg på ca. 1,9 % (data fra 2014) af alle landbrugsvirksomheder.

2.3.2 Kontrol af nitratregulering på mindre bedrifter

De fleste af de bedrifter, der ikke er registreret i gødningsregnskabssystemet, er små og har ubetydelige nitratudledninger. De dyrker kun ca. 3,9 % af hele landbrugsarealet (2013) med en gennemsnitlig størrelse pr. virksomhed på 9,3 ha. Til sammenligning havde de virksomheder, der er registreret i gødningsregnskabet, en gennemsnitlig bedriftsstørrelse på 62,9 ha pr. virksomhed, hvilket dækker 96,1 % af landbrugsarealet.

De ikke-registrerede bedrifter er forpligtet til at betale en afgift ved køb af mineralske og behandlede organiske gødningstyper på kr. 5,00 (= ca. 0,67 euro) pr. kg. N. Dette sætter en væsentlig grænse for deres brug af gødning. Bedrifterne skal også opfylde de samme krav til belægningsgraden som andre virksomheder ("harmoniregler"). Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. regulerer alle husdyrbrug med en størrelse på over 3 dyreenheder (DE). Denne bekendtgørelse regulerer alle relevante miljømæssige problemstillinger med opbevaring af gødning, opbevaring af ensilage, dræn osv. og andre former for husdyrgødning og gødning. Fra august 2017 er beskrivelsen af de husdyrbrug, der er reguleret af bekendtgørelsen blevet opdateret og specificeret.

Kommunalbestyrelserne er tilsynsmyndighed for miljømæssige tilsyn på alle landbrugsbedrifter. Kommunerne skal kontrollere alle husdyrbedrifter med mere end 3 DE'er regelmæssigt (hvert 3-6 år). Hyppigheden af tilsyn bestemmes ikke kun af bedriftens størrelse, men også ud fra en systematisk vurdering af de miljømæssige risici.

Det er under overvejelse at ændre kontrolsystemet fra august 2017. For eksempel skal alle de husdyrbedrifter, der har været underlagt regelmæssig tilsyn jf. bekendtgørelse om miljøtilsyn, fortsat kontrolleres, indtil de foretager ændringer, udvidelser eller modifikationer, der kræver en godkendelse i overensstemmelse med loven om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Husdyrbrug med en godkendelse i overensstemmelse med loven om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug skal også kontrolleres regelmæssigt.

Det regelmæssige tilsyn af husdyrbrugene vil fokusere på anlæggene på bedrifterne. Tilsyn i forhold til overholdelse af reglerne med hensyn til bedriftens tilknyttede arealer i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. vil blive udført som et reaktivt tilsyn.

2.3.3 Landsdækkende ordning for inspektioner af gylletanke

De danske landmænd er forpligtet til at sørge for inspektion af deres gylletanke (med en kapacitet på over 100 m³) af en autoriseret inspektør mindst hvert 10.år. Kravet gælder for alle åbne og lukkede tanke til oplagring af flydende husdyrgødning og ensilagesaft. Inspektionen er obligatorisk hvert 5. år, hvis gylletanken står inden for under 100 meter fra et åbent vandløb eller en sø (over 100 m²). Formålet med inspektionen er at evaluere risikoen for lækage af gylle/væske fra tanken.

Inspektionerne skal udføres af autoriserede inspektører. De har en særlig uddannelse og er officielt autoriseret. De skal kunne foretage både inspektion og vedligeholdelse af gylletankene. Der er ca. 40 aktive autoriserede inspektører, som udfører omkring 2.300 gylletankinspektioner om året. Inspektionsrapporterne sendes til den lokale kommune og til et centralt sekretariat, der udfører kvalitetskontrollen af rapporterne og tager stikprøver af kvaliteten i inspektionerne.

2.4 ANDRE RELEVANTE FORANSTALTNINGER I VANDOMRÅDEPLANERNE, GRØNNING OSV.

I det følgende beskrives yderligere foranstaltninger, som ligger udover forpligtelserne i nitratdirektivet, men hvoraf mange er supplerende foranstaltninger i henhold til vandrammedirektivets artikel 11 (4), så vel som yderligere foranstaltninger. Foranstaltningerne er udformet og implementeret som tillæg til de grundlæggende foranstaltninger i henhold til vandrammedirektivets artikel 11 (3), f.eks. nitratdirektivet, med det formål at opnå de målsætninger, der er fastsat i henhold til vandrammedirektivets artikel 4.

Den politiske aftale om en Fødevarer- og landbrugspakke (se kapitel 1.2) indeholder en aftale om nye foranstaltninger i de kommende vandområdeplaner, der skal reducere kvælstofbelastningen af danske kystvandområder for at gøre det muligt

at opnå god økologisk tilstand i kystvandområderne. Tabel 2.5 indeholder en liste over disse foranstaltninger og deres anslåede virkninger i 2021.

Tabel 2.5 Nye foranstaltninger til reduktion af kvælstofbelastningen (nitrogen) i danske kystvandområder og deres anslåede virkning på N-udvaskning til kystvandområder i 2021

Foranstaltninger	N-reduktion (tons N/år)
Etablering af vådområder	1.253
Etablering af minivådområder	900
Skovrejsning (nye skove)	150
Udtagning af landbrugsarealer på organogene jorde i ådale	150
Forbedret spildevandsbehandling	44
Opkøb af dambrug	84
Begrænsninger på brugen af Miljøfokusområder (MFO) som alternativ til areal med obligatoriske efterafgrøder samt effekt af udskiftning af MFO-randzoner med andre MFO-tiltag efter ophævelse af randzonenloven (MFO-arealer kan etableres med randzoner, efterafgrøder, braklægning, lavskov og GLM-landskabsselementer*)	867
En målrettet regulering af kvælstofudvaskningen på bedriftsniveau	3.513
Samlet N-reduktionseffekt af nye foranstaltninger i 2021	6.961

* Ikke et element i vandområdeplanerne, men i den danske implementering af MFO i CAP'en.

Det anslås, at foranstaltningerne og baseline-virkningerne til sammen vil reducere den danske landbaserede belastning af de danske kystvandområder fra ca. 57.000 tons kvælstof/år til ca. 49.500 tons kvælstof/år.

2.4.1 Vådområder

Kunstige vådområder er en veletableret foranstaltning i Danmark, og der findes derfor omfattende viden om mulighederne for og effektiviteten af vådområdeprojekter.

2.4.2 Etablering af minivådområder

Det forventes, at der vil være etableret ca. 1.000 minivådområder i 2021 med en forventet gennemsnitlig effekt på ca. 900 kg N pr. år pr. minivådområde. Minivådområder forventes generelt at reducere N-udledningen med op til 25 procent i tilknyttede dræn fra markerne, når forudsætningerne i forhold til oplandets størrelse, drænuledningen af N (volumen og koncentration) samt typen af jord osv. er opfyldt.

Effektiviteten af foranstaltningen afhænger af en korrekt placering af minivådområderne. For at opnå den fulde N-effekt skal minivådområderne placeres i områder med en gennemsnitlig drænuledning på ca. 35-40 kg N pr. hektar pr. år, med en gennemsnitlig dræning på ca. 100 hektar af oplandet.

2.4.3 Udtagning af landbrugsarealer

Effekten opnås ved at ændre brugen af landbrugsarealer fra intensiv dyrkning med en stor anvendelse af gødning til ekstensiv dyrkning med begrænset eller ingen anvendelse af gødning.

2.4.4 Skovrejsning

Det forventes, at der etableres ca. 1.000 hektar ny skov pr. år med en gennemsnitlig forventet reduktion på ca. 30 kg N pr. år pr. hektar. Skovrejsning er en veletableret foranstaltning i Danmark, og der findes derfor omfattende viden om mulighederne for og effektiviteten af projekterne.

2.4.5 Opkøb af dambrug

I Danmark har hvert dambrug en kvote til produktion af fisk, som er baseret på en kvote for brugen af foder. Disse foderkvoter kan opkøbes og medfører en reduceret kvælstofbelastning fra de opkøbte dambrug.

2.4.6 Fremtidig målrettet regulering

Fra 2019 begrænses landmændenes brug af nitratudvaskning på baggrund af kystvandområdernes kvælstoffølsomhed og landbrugsarealernes mulighed for at tilbageholde eller omdanne kvælstof. Begrænsningen vil blive indført i henhold til vandrammedirektivet (se flere oplysninger i afsnit 1.2.2).

2.4.7 Begrænsning af brugen af miljø fokusarealer som alternativ til kravet om de generelle obligatoriske efterafgrøder

Som en betingelse for at modtage det grønne tilskud i form af direkte betalinger under EU's fælles landbrugspolitik (CAP) skal landmænd opfylde tre grønne krav, herunder kravet om miljøfokusarealer (MFO). For at øge den miljømæssige virkning af MFO-arealerne er muligheden for at opfylde det generelle krav om efterafgrøder med MFO-arealer blevet ændret.

I henhold til den danske lovgivning kan MFO-arealerne etableres med randzoner, efterafgrøder, brak, lavskov og landskabselementer. Derudover skal landmændene også etablere obligatoriske efterafgrøder som et resultat af anden national lovgivning.

I henhold til gødskningsbekendtgørelsen får landmændene mulighed for at erstatte obligatoriske efterafgrøder med alternative foranstaltninger, som f.eks. brak, lavskov og randzoner. Disse elementer kan også indgå i MFO. For at øge den kvælstofreducerende effekt af det grønne krav i MFO blev muligheden for at vælge MFO-braklægning, MFO-lavskov og MFO-randzoner som alternativ til obligatoriske efterafgrøder fjernet i 2016. Ved ikke at give landmændene denne mulighed opnår man en øget effekt i forhold til reduktionen af kvælstoftab.

2.4.8 Midlertidig målrettet efterafgrødeordning

Som en del af den politiske aftale om Fødevarer- og landbrugspakken fra december 2015 har regeringen introduceret et midlertidigt initiativ til N-reduktion ved at fremme etablering af yderligere efterafgrøder. Ordningen er udformet som en de minimis-støtteordning for frivillig etablering af yderligere efterafgrøder. For at opnå af N-reduktionsmålene i 2017 og 2018 indfører Miljø- og Fødevarerministeriet

et yderligere obligatorisk N-reduktionskrav for landmændene, hvis den frivillige ordning ikke når målene for 2017 og 2018.

De to dele af denne ordning beskrives i det følgende.

2.4.8.1 Frivillig del

Regeringen har lanceret en de minimis-støtteordning for etablering af frivillige efterafgrøder i 2017-2018 for at sikre den nødvendige reduktion af kvælstoftab. Ordningen er målrettet områder med et specifikt behov for en reduktion af kvælstofudvaskning til vandmiljøet.

De frivillige efterafgrøder skal være efterafgrøder udlagt udover det nationale, obligatoriske krav om efterafgrøder på 10 eller 14 % af virksomhedernes efterafgrødegrundareal, og de må ikke etableres på det areal, der anvendes til efterafgrøder for at opfylde MFO-kravet under direkte betalinger (krav om miljøfokusområder). Landmændenes omkostninger til udlægning af de frivillige efterafgrøder kompenseres via national de minimis-støtte.

Ordningen er udformet til at sikre den nødvendige reduktion af kvælstoftab til kystvande og grundvandet. Behovet for kompenserende foranstaltninger for grundvandet opgøres for specifikke geografiske områder for at undgå forringelse af grundvandet. Der er tildelt tilstrækkelige finansielle midler til compensation under efterafgrødeordningen, og hvis behovet opstår, vil der kunne tildeles yderligere midler.

Før indgangen til 2017 og 2018 beregner ministeriet behovet for en yderligere nitratindsats for det pågældende år, hvilket omdannes til et tilsvarende behov for yderligere efterafgrøder i de enkelte oplande i antal hektar og som en procentdel af efterafgrødegrundarealet. Beregningen vil bygge på estimater af behovet for reduceret nitratindhold i grundvandsforekomster og kystvandområder, justeret på baggrund af et estimat af jordretentionen i det pågældende opland.

Hvis antallet af frivillige aftaler i 2017 og 2018 ikke resulterer i et tilstrækkeligt antal hektar med yderligere efterafgrøder, indfører ministeriet obligatoriske krav om yderligere efterafgrøder for at nå de N-reduktionsmål, der er angivet for ordningen i de pågældende år. Ministeriet kan vælge at udskyde en del af de nødvendige efterafgrøder i 2017 til 2018 (ikke mere end 10 % af det samlede behov) (se afsnit 2.4.8.2).

2.4.8.2 Obligatorisk del

I oplande hvor det viser sig, at landmænds deltagelse i den frivillige efterafgrødeordning er utilstrækkelig, vil der blive fastlagt obligatoriske krav til landmændene om udlæg af efterafgrøder det samme år, eller alternativt en reduktion af gødningsnormen samme år, for at nå den målsatte effekt.

Når ansøgningsfristen for den frivillige efterafgrødeordning udløber den 21. april 2017 og 2018, beregner ministeriet, om der er behov for et yderligere krav om obligatoriske efterafgrøder i hvert opland i det pågældende år.

Hvis der efter den frivillige ordning kun er et mindre behov for et obligatorisk krav, kan ministeriet beslutte at opfylde det resterende behov via f.eks. en generel korrektion af kvælstofnormerne eller andre tilstrækkelige foranstaltninger som alternativ til at indføre et krav om yderligere efterafgrøder.

Med denne lovgivningsmæssige ramme for den frivillige efterafgrødeordning sikres det, at målene for foranstaltningerne nås for alle vandoplande og grundvandsforekomster med et reduktionsbehov uanset antallet af frivillige aftaler.

2.4.8.3 Normreduktion hvis landmændene ikke opfylder kravet i forhold til frivillige og obligatoriske efterafgrøder

Efter ansøgningsfristen til den frivillige efterafgrødeordning, den 21. april, beregner og meddeler ministeriet kravet om obligatoriske efterafgrøder som en procentdel af efterafgrødegrundarealet for hver virksomhed i vandoplandene, der er afgrænset på det detaljerede geografiske niveau "ID15", dvs. oplande med et gennemsnitligt areal på ca. 15 km².

Herefter er landmanden bundet af de indmeldte frivillige efterafgrøder og af et eventuelt yderligere krav om supplerende efterafgrøder.

Hvis landmanden fravælger den frivillige eller obligatoriske ordning, eller der registreres manglende overholdelse under kontrollen, reduceres gødningsnormen for den pågældende virksomhed svarende til den manglende overholdelse af det frivillige eller obligatoriske krav efter en omregningsfaktor mellem kvælstofreduktionseffekten for efterafgrøder og gødningsnormen for planperioden. Denne normreduktion bidrager til at opfylde målet i nitratdirektivet. Hvis en virksomhed derudover gødsker mere end den reducerede gødningsnorm, anses det endvidere som en overtrædelse af gødskningsbekendtgørelsen, se afsnit 3.3.

2.4.9 Sammenhæng mellem samlede N-foranstaltninger under landdistriktsprogrammet og den nye målrettede regulering

I forbindelse med aftalen om Fødvare- og Landbrugspakken fra december 2015 er der tildelt ekstra midler til samlede N-reduktionsforanstaltninger i henhold til landdistriktsprogrammet (vådområder, minivådområder, skovrejsning, jf. Tabel 2.5). Kvælstofeffekten af disse samlede foranstaltninger er veldokumenteret af Aarhus Universitet.

Udover disse foranstaltninger vil et resterende behov for kvælstofreduktion blive håndteret ved hjælp af målrettet regulering, jf. afsnit 1.2.2.

For at få et overblik over de forventede samlede effekter af kvælstofforanstaltningerne, bliver de konsoliderede effekter af hver kvælstofreducerende ordning under landdistriktsprogrammet beregnet, når ansøgningerne er gennemgået. Dette er allerede standardprocedure.

3 NITRATHANDLINGSPROGRAMMET

Nitrathandlingsprogrammet består af:

- Regulerende elementer fra nitrathandlingsprogrammet 2008-2015, som blev forlænget 21. december 2015, suppleret af følgende foranstaltninger:
- Udfasning af reduktionen i kvoterne for kvælstofanvendelse,
- Introduktion af en generel efterafgrødeordning for virksomheder, der anvender organisk gødning som f.eks. husdyrgødning, og ændring af grænsen for udbringning af husdyrgødning og andre organiske gødningstyper fra 140 kg N til 170 kg N pr. hektar pr. planperiode for visse landbrugsbedrifter og
- Introduktion af en målrettet efterafgrødeordning – normreduktion i tilfælde af manglende overholdelse.

I dette kapitel opsummeres nitrathandlingsprogrammet. Andre afsnit i dokumentet gengiver komponenter indenfor den bredere ramme for bestemmelser i den danske nitratregulering. Programmet suppleres af en række bestemmelser til brug for myndighedernes administration af reglerne, som et alternativ til en regulering, der er rette direkte mod landmanden. Reguleringen i bekendtgørelse nr. 1324 af 15. november 2016 § 6 (krav om afstande) er et eksempel på en sådan regulering. Programmet suppleres desuden af en ny direkte regulering af fosfor. Den nye regulering af fosfor er ikke en del af nitrathandlingsprogrammet.

Danmark vil generelt sikre et tilstrækkeligt nitrathandlingsprogram, der dækker alle de relevante elementer, der kræves i henhold til nitratdirektivet. Med nitrathandlingsprogrammet lægges der vægt på effektive foranstaltninger og høje standarder for registrering af oplysninger, kontrol og overvågningssystemer.

3.1 MINDRE TEKNISKE JUSTERINGER I DET REVIDEREDE PROGRAM

Et antal supplerende obligatoriske foranstaltninger er blevet føjet til programmet for 2008-2015 (Tabel 3.1). De består af en række tekniske justeringer i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Disse tekniske justeringer består af foranstaltninger, der skal sikre korrekt regulering. De seneste ændringer (2016) vedrører følgende:

- Udbringning af bundfald, der samles i gylletanke, på landbrugsarealer
- Lukkeperioder for fast gødning som en konsekvens af revideret forbud mod jordbearbejdning
- Anlæg til pelsproduktion svarende til reguleringen af andre husdyranlægssystemer
- Ensartethed i tilførslen af alle former for husdyrgødning, afgasset biomasse og handelsgødning.

Alarmsystemer på beholdere til flydende husdyrgødning og etableringen af barrierer omkring beholdere til flydende husdyrgødning er ikke længere en del af programmet, men kravene er stadig en del af den nationale lovgivning.

Justeringerne anses for at være små og for at ligge inden for rammerne af programmet for 2008-2015.

3.2 NYE STØRRE OBLIGATORISKE FORANSTALTNINGER, SOM INDGÅR I DET N REVIDEREDE PROGRAM

Bortset fra en række mindre tekniske justeringer (se afsnit 3.10), føjes yderligere obligatoriske foranstaltninger med væsentlig større indvirkning til det reviderede program fra august 2017. Foranstaltningerne er beskrevet nedenfor.

3.2.1 En generel efterafgrødeordning for virksomheder, der anvender husdyrgødning

I forbindelse med det fremtidige emissionsbaserede godkendelsessystem for husdyrbrug, der træder i kraft fra august 2017, overføres de hidtidige betingelser for udbringning af gødning fra individuelle godkendelser til generel regulering. Det individuelle krav til at etablere supplerende efterafgrøder til virksomheder, der anvender organisk gødning som f.eks. husdyrgødning, har til formål at sikre tilstrækkelig beskyttelse mod kvælstofudvaskning til nitratfølsomme Natura 2000-områder i afstrømningsområder, hvor mængden af udbragt organisk gødning er øget siden 2007, og at bidrage til reduktionen af kvælstofudvaskning til kystvandområderne, hvor en reduktion af nitratudvaskningen er nødvendig for at opnå det miljømæssige mål i henhold til vandområdeplanerne.

Betingelserne om udbringningen af husdyrgødningen indgår i nitratbehandlingsprogrammet som obligatoriske foranstaltninger.

3.2.2 Måltrettet efterafgrødeordning – normreduktion i tilfælde af manglende overholdelse

Som en del af den politiske aftale om Fødevarer- og Landbrugspakken fra december 2015 er reduktionen i normerne for kvælstofanvendelse blevet udfaset, og regeringen har introduceret et midlertidigt initiativ for at begrænse N-udvaskning gennem fremme af etablering af yderligere efterafgrøder i 2017 og 2018 (for en nærmere beskrivelse af ordningen se også 2.4.8). Ordningen består af en frivillig del og et obligatorisk krav til efterafgrøder, såfremt den frivillige del af ordningen ikke når de fastsatte mål.

Efter udløbet af ansøgningsfristen til den frivillige efterafgrødeordning vil landmanden være bundet af indmeldte frivillige efterafgrøder samt det obligatoriske krav for yderligere efterafgrøder og vil ikke længere kunne fravælge disse krav uden konsekvenser.

Hvis landmanden efterfølgende melder fra på det frivillige efterafgrødekrav, eller der registreres manglende overholdelse af efterafgrødekravene under kontrollen, reduceres gødningsnormen for den pågældende virksomhed svarende til den manglende overholdelse af det frivillige og/eller obligatoriske krav efter en omregningsfaktor mellem kvælstofreduktionseffekten for efterafgrøder og gødningsnormen for planperioden. Denne normreduktion vil bidrage til opnåelsen af målsætningerne i nitratdirektivet. Hvis en landmand derudover gødsker i et omfang, som overstiger den reducerede gødningsnorm, vil landmanden overtræde gødningsbekendtgørelsen og vil blive sanktioneret i overensstemmelse hermed, jf.

bilag III punkt 1.3 i nitratdirektivet. Dette svarer til den nuværende praksis for de generelle krav til efterafgrøder og kravene til yderligere efterafgrøder for virksomheder, der anvender organisk gødning.

3.2.3 Regulering af andre produkter indeholdende næringsstoffer

Det overvejes for øjeblikket, om reguleringen af anvendelsen af andre produkter, der indeholder næringsstoffer, som f.eks. affald, i landbrugsjord skal være omfattet af den generelle regulering af anvendelsen af gødning.

3.3 OVERSIGT OVER NITRATHANDLINGSPROGRAMMET

Nitrathandlingsprogrammet består af de foranstaltninger, der er beskrevet i Tabel 3.1. Referencerne i tabellen henviser til den aktuelle regulering fra foråret 2017. Reguleringen vil blive justeret løbende.

Tabel 3.1 Oversigt over nitrathandlingsplanen.

Nitratdirektivet 91/676/EØF	Foranstaltninger	
	Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning², ensilage m.v. (Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug/Lov om miljøbeskyttelse/Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække)	Bekendtgørelse om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag Bekendtgørelse om landbrugets anvendelse af gødning Lov om vandforsyning m.v. (Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække)
Bilag II, A, 1) Perioder, hvor tilførsel af visse typer af gødning er uhensigtsmæssig	Periode, hvor flydende husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse eller bundfald ikke må anvendes – med undtagelser. Periode, hvor fast gødning kun må udbringes til arealer, hvor der er afgrøder den efterfølgende vinter. Periode, hvor fast gødning, ensilagesaft og mineralsk N-gødning ikke må anvendes på jorden. Periode, hvor flydende husdyrgødning ikke må anvendes til flerårige afgrøder, der ikke høstes årligt. Periode, hvor der ikke må udbringes ensilagesaft, medmindre udbringningen sker på bevoksede arealer eller på arealer, hvor der er afgrøder den følgende vinteren. Se bekendtgørelse nr. 1324 af 15/11-2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 29.	
Bilag II, A, 2) Tilførsel af gødning på stejle skrånninger	Husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse og mineralsk gødning må ikke anvendes på stejle skrånninger inden for en hvis afstand til overfladevand (åbne vandløb, søer større end 100 m ² eller kystvand) – med undtagelser. Se bekendtgørelse nr. 1324 af 15/11-2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 30.	
Bilag II, A, 3) Tilførsel af gødning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord	Det er ikke tilladt at udbringe husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft, restvand og handelsgødning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord. Se bekendtgørelse nr. 1324 af 15/11-2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 30.	

² I "Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v." omfatter definitionen af husdyrgødning også afgasset biomasse (f.eks. anaerobt behandlet gylle) blandt andre organiske fraktioner.

Nitratdirektivet	Foranstaltninger	
<p>Bilag II, A, 4) Betingelserne for tilførsel af gødning til jorden nær vandløb</p>	<p>Husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft, restvand og mineralsk gødning må ikke udbringes på en måde og på sådanne arealer, at der er fare for afstrømning til vandløb (herunder dræn), søer over 100 m² eller kystvande.</p> <p>Husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft, restvand og handelsgødning må ikke udbringes på arealer, der er omfattet af lov om vandløb.</p> <p>Se bekendtgørelse nr. 1324 af 15/11-2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 30.</p>	
<p>Bilag II, A, 5) Kapaciteten og konstruktionen af opbevaringsanlæg til husdyrgødning</p>	<p>Krav til udformningen af stalde, båse og andre indretninger til dyr for at sikre, at grundvandet og overfladevandet ikke forurenes, herunder krav til det pågældende gulvmateriale, der skal være holdbart og uigennemtrængeligt for fugt samt modstandsdygtigt over for påvirkningen fra husdyr eller værktøjer og udstyr, der anvendes i området. Der skal etableres et hensigtsmæssigt afløbssystem til opsamling af flydende husdyrgødning og restvand.</p> <p>For så vidt angår husdyrgødning gælder følgende: Krav til kapaciteten af opbevaringsanlæg til husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse, der sikrer tilgængeligheden af oplagringstanke til en fastsat del af husdyrgødningsproduktionen og krav til udnyttelsen af næringsstoffindholdet. Tilstrækkelig opbevaringskapacitet kan opnås ved skriftlige aftaler om opbevaring på anden ejendom eller levering til biogasanlæg, gødningsbehandlingsanlæg eller gødningsopbevaringsanlæg.</p> <p>Andre væsker som f.eks. vaskevand, restvand eller ensilagesaft skal tages med i betragtning ved beregningen af den nødvendige opbevaringskapacitet.</p> <p>Perioder, hvor husdyr er udegående, kan tages i betragtning ved beregning af den nødvendige opbevaringskapacitet.</p> <p>Krav til oplagring af fast gødning eller bundfald i solide, lukkede systemer med vandopsamling eller i særlige tilfælde (f.eks. kompost) i stakke på markerne, hvis risikoen for kontaminering af vandløb (herunder dræn), søer, der er større end 100 m², eller kystvande kan udelukkes.</p>	

Nitratdirektivet	Foranstaltninger	
	<p>Krav til opbevaring af ensilage og krav til placering, opbevaring af uåbnede og åbnede wrap-baller.</p> <p>Krav til det materiale, der anvendes til konstruktionen af opbevaringsbeholdere til flydende husdyrgødning, ensilagesaft, afgasset vegetabilsk biomasse og restvand, om at være holdbart og uigennemtrængeligt for fugt samt modstandsdygtigt over for påvirkningen fra overdækning, omrøring, tømning osv. af beholderen.</p> <p>Krav til afløbet og til opsamlingsystemet om at være tæt og modstandsdygtigt overfor pumpetryk osv.</p> <p>Krav til tømning og vedligeholdelse af faciliteterne til oplagring af husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft og restvand.</p> <p>Se bekendtgørelse nr. 1324 af 15/11-2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 8 for så vidt angår husdyrgødning: § 9, § 11, § 12, § 13, § 14, § 15, § 16, § 18, § 22, § 23, § 24, § 25, § 26 og § 37.</p>	
<p>Bilag II, A, 6) Fremgangsmåder for tilførsel</p>	<p>Udbringning af flydende gødning og afgasset vegetabilsk biomasse må kun ske ved udlægning med slange, slæbesko eller ved nedfældning.</p> <p>Tilførsel af husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse og mineralisk gødning må kun ske med en udbringningsteknik, der sikrer en ensartet fordeling.</p> <p>Se bekendtgørelse nr. 1324 af 15/11-2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., § 28 og § 30.</p>	
<p>Bilag II, B, 7) Planlægning af jordens anvendelse</p>		<p>Planlægning af jordens anvendelse ved hjælp af gødningsregnskabssystemet.</p> <p>Se lovbekendtgørelse nr. 388 af 27/04-2016 om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække § 22 (1), § 23 (3), bekendtgørelse nr. 1055 af 10/07-2016 om jordbrugets anvendelse af gødning, § 11 (1).</p>
<p>Bilag II, B, 8) Opretholdelse af et mindstemål af plantedække</p>	<p>Fra august 2017: Et individuelt yderligere krav til bestemte virksomheder, der bruger organisk gødning til etablering af efterafgrøde med det formål at opnå en tilstrækkelig reduktion af kvælstofudvaskningen.</p>	<p>Generelt krav om ca. 240.000 ha obligatoriske efterafgrøder på virksomheder over hele landet.</p> <p>virksomheder med en vis årlig omsætning fra afgrøder eller husdyr eller kombinationer heraf</p>

Nitratdirektivet	Foranstaltninger	
		<p>og et samlet areal på 10 hektar eller mere skal etablere et minimumsareal med efterafgrøder.</p> <p>Se bekendtgørelse nr. 1056 af 01/07-2016 om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag § 2 (1-2)</p> <p>Hvis en landmand ikke opfylder kravet, reduceres gødningskvoten for den pågældende virksomhed, så udvaskningsreduktionseffekten nås. Denne kvotereduktion skal tages med i betragtning ved vurderingen af, om virksomheden har gødsket mere end gødningskvoten. Hvis en landmand gødsker mere end gødningskvoten, overtræder han gødskningsloven, og han vil blive sanktioneret i overensstemmelse hermed.</p>
<p>Bilag II, B, 9) Udarbejdelse af gødskningsplaner for hver enkelt virksomhed og registreringen af gødningsanvendelse</p>		<p>Forpligtelse til at udarbejde gødningsregnskaber i gødningsregnskabssystemet.</p> <p>Se lovbekendtgørelse nr. 388 af 27/04-2016 om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække § 22 (1), § 23 (3), § 11 (4). Bekendtgørelse nr. 1055 af 10/07-2016 om jordbrugets anvendelse af gødning § 11 (1), § 15 (5).</p> <p>Virksomheder, der er registreret i gødningsregnskabssystemet, er forpligtet til at udarbejde og indsende et gødningsregnskab hvert år. Virksomhederne er forpligtet til at lade sig registrere, hvis de har en vis årlig omsætning fra afgrøder eller husdyr eller kombinationer heraf og mere end 10 dyreenheder, en belægningsgrad på over 1,0 DE pr. ha eller modtager mere end 25 tons husdyrgødning eller anden organiske gødning i løbet af planperioden. Andre virksomheder kan lade sig registrere for at undgå en afgift på anvendelsen af kvælstof i handelsgødning. Fra august 2017 er DE-kravet defineret som en begrænsning i kg. N pr. hektar.</p> <p>Gødningsregnskabet indeholder nøgletal for anvendelsen af kvælstof.</p>

Nitratdirektivet	Foranstaltninger	
<p>Bilag II, B, 10) Forhindring af vandforurening som følge af afstrømning eller nedsivning, hvor vandet ikke kan nås af afgrødernes rodnet</p>		<p>Landmænd skal have tilladelse til vandindtag til kunstvanding. Tilladelserne udstedes i en begrænset periode.</p> <p>Se: Lovbekendtgørelse nr. 125 af 26/01/2017 om vandforsyning m.v. § 22</p>
<p>Bilag III, 1.1 Perioder, hvor tilførsel af visse typer af gødning til jorden er forbudt</p>	<p>Se også bilag II, A, 1)</p> <p>Krav til kapaciteten i opbevaringsanlæg for afgasset vegetabilsk biomasse. Kravet om tilstrækkelig opbevaringskapacitet kan opfyldes ved opbevaring på andre virksomheder eller levering til biogasanlæg, gødningsbehandlingsanlæg eller gødningsopbevaringsanlæg.</p> <p>Yderligere krav til opbevaring af afgasset vegetabilsk biomasse.</p> <p>Krav til kapacitet til oplagringsfaciliteter til ensilagesaft og restvand.</p> <p>Se bekendtgørelse nr. 1324 af 15/11-2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 9.</p>	
<p>Bilag III, 1.2 Kapaciteten og konstruktionen af opbevaringsanlæg til husdyrgødning</p>	<p>For så vidt angår husdyrgødning henvises til bilag II, A, 5) og herunder indgår også med at restvand og ensilagesaft tages i betragtning.</p> <p>Se bekendtgørelse nr. 1324 af 15/11-2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 9.</p>	
<p>Bilag III, 1.3</p> <p>Begrænsninger af tilførsel af gødning til jorden, der er i overensstemmelse med god landbrugspraksis, og som tager hensyn til de særlige forhold i de pågældende sårbare zoner: jordbundsforhold, jordtype og arealets hældning;</p> <p>Klimatiske forhold, nedbør og kunstvanding;</p> <p>Jordens anvendelse dyrkningsmetoder, herunder vekseldriftssystemer</p> <p>Anvendelse af gødning skal bygge på byggeevne.</p>	<p>Se også bilag II, A, 2)</p> <p>Krav til kapaciteten i opbevaringsanlæg til afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft og restvand.</p> <p>Krav til udbringning: Næringsstofferne i husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft og restvand må kun udbringes til afgrøder med en kvælstofnorm eller en retningsgivende norm for fosfor og kalium.</p> <p>Se bekendtgørelse nr. 1324 af 15/11-2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 9 og § 27.</p>	<p>I hver planperiode må de virksomheder, der er underlagt registrering i gødningsregisteret i henhold til loven om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, ikke anvende mere kvælstof til gødningsformål end den gødningskvote, der er beregnet for den pågældende virksomhed. Virksomhedens kvælstofkvote og indholdet af kvælstof i husdyrgødning skal beregnes i overensstemmelse med de angivne normer. Hvis en landmand anvender gødning udover gødningskvoten, anses dette som en overtrædelse af loven.</p> <p>Hvis en landmand ikke opfylder de generelle eller målrettede krav til efterafgrøder, reduceres gødningskvoten for den pågældende virksomhed tilsvarende. Normreduktionen</p>

Nitratdirektivet	Foranstaltninger	
		<p>tages med i betragtning ved vurdering af, om virksomheden har anvendt gødning udover kvoten.</p> <p>Se lovbekendtgørelse nr. 388 af 27/04-2016 om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække § 5.</p>
<p>Bilag III, 2</p> <p>Den mængde husdyrgødning, der tilføres jorden hvert år, herunder fra husdyrene selv, må ikke overstige et indhold på 170 kg. N</p> <p>Medlemsstaterne kan beregne de nævnte mængder på baggrund af antallet af husdyr.</p>	<p>Næringsstofferne i husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft og restvand må kun udbringes til afgrøder med en kvælstofnorm eller en retningsgivende norm for fosfor og kalium.</p> <p>: Der kan maksimalt udbringes 170 kg. N pr. hektar pr. planperiode af husdyrgødning og anden organisk gødning på bedriften (med undtagelse af virksomheder, der anvender betingelserne i direktivundtagelsen).</p> <p>Driftsherren skal kunne dokumentere et tilstrækkeligt stort udspretningsareal. Hvis en landbrugsbedrift har større mængder gødning tilgængelig, herunder gødning modtaget fra andre bedrifter, end der kan udbringes på det pågældende udspretningsareal, skal skriftlige aftaler sikre, at der tages hånd om den overskydende gødning via de angivne løsninger.</p> <p>Se bekendtgørelse nr. 1324 af 15/11-2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., § 27, § 31, § 33 og § 34.</p>	
<p>Yderligere foranstaltninger i henhold til artikel 5, stk. 5</p>	<p>For så vidt angår søer og kystvande: Begrænsninger for udbringningen af gødning. Se også bilag II, A, 2) og bilag II, A, 4)</p> <p>For så vidt angår afgasset vegetabilsk biomasse: begrænsninger for opbevaring. For så vidt angår restvand: krav til dræn fra stalde. Se også bilag II, A, 5)</p> <p>For så vidt angår afgasset vegetabilsk biomasse: Krav til beholdere og udbringningsmetoder. Se også bilag II, A, 5)</p> <p>Indtil august 2017: Den samlede mængde husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse, der udbringes på en bedrift, må ikke overstige en mængde svarende til 1,4 DE pr. hektar pr. planperiode.</p>	

Nitratdirektivet	Foranstaltninger
	<p>Gødning, der er produceret på bedrifter med kvæg, får eller geder, kan anvendes i mængder svarende til 1,7 DE pr. hektar pr. planperiode.</p> <p>For så vidt angår afgasset vegetabilsk biomasse: Der kan maksimalt anvendes 170 kg. N pr. hektar pr. planperiode for gødning og andre organiske gødning på jordbrugsbedriften.</p> <p>Se bekendtgørelse nr. 1324 af 15/11-2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. § 31, § 30, § 11, § 12, § 18, (§ 31, § 18) og § 23.</p>

3.4 OVERSIGT OVER IMPLEMENTERENDE LOVE OG BEKENDTGØRELSER

Danmark har hovedsageligt implementeret nitratdirektivet via dele af en række bekendtgørelser og love. I de følgende gældende love og bekendtgørelser (1-8) findes den danske implementering, som gælder for hele landet, for både kodeks for godt landmandskab og de foranstaltninger, der skal medtages i handlingsprogrammet:

1. Lov om miljøbeskyttelse nr. 1189 (27/09/16) med senere ændringer (indtil august 2017)
2. Lovbekendtgørelse om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v./lov om husdyrbrug og anvendelse gødning m.v. nr. 442 (13/05/2016) og nr. 256 (21/03/2017) med senere ændringer
3. Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1324 (15/11/16) med senere ændringer
4. Lovbekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække nr. 388 (27/04/16) og nr. 433 (03/05/2017) med senere ændringer
5. Bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2016/2017 nr. 1055 (01/07/16) med senere ændringer
6. Bekendtgørelse om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag nr. 1056 (01/07/16) og efterfølgende ændringer
7. Lovbekendtgørelse om vandforsyning m.v. nr. 125 (26/01/2017)
8. Bekendtgørelse om overvågning af overfladevand, grundvand og [...] nr. 1001 (29/06/2016)

Lovbekendtgørelse om afgift af kvælstof indeholdt i gødninger m.m. har en supplerende virkning på lovgivningen 1-8:

9. Lovbekendtgørelse om afgift af kvælstof indeholdt i gødninger m.m. nr. 1357 af 18. november 2016

Som angivet ovenfor er det ikke hele love og bekendtgørelser, men kun dele af dem dvs. en række specifikke paragraffer, som implementerer eller bidrager til implementeringen af nitratdirektivet.